

Statenmededeling

Onderwerp

Glastuinbouwinventarisatie 2017 en discussienotitie "Glastuinbouw en teeltondersteunende voorzieningen".

Datum

19 maart 2019

Documentnummer

GS: 4488919

PS: 4496209

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

1. De Glastuinbouwinventarisatie 2017 (ZLTO, juni 2018). Dit rapport geeft op basis van luchtfoto's de ontwikkeling weer van het glastuinbouwareaal in Noord-Brabant tussen 2013 en 2017.
2. De discussienotitie "Glastuinbouw en teeltondersteunende voorzieningen" (Pouderoyen, februari 2019). Via gesprekken met diverse stakeholders is in beeld gebracht welke trends en ontwikkelingen aan de orde zijn in de glastuinbouwsector en de tuinbouwsectoren die gebruik maken van zgn. teeltondersteunende voorzieningen¹ en welke beleidsmatige vraagstukken hieruit naar voren komen.

Aanleiding

De provincie voert al tientallen jaren een ruimtelijk concentratiebeleid voor de glastuinbouw. Dit beleid is voor het laatst verankerd in de Structuurvisie 2010, partiele herziening 2014 en de Verordening Ruimte (VR) 2014. In deze VR zijn ook beleidsregels opgenomen op het gebied van teeltondersteunende voorzieningen (tov). Het afgelopen jaar is een aantal toezeggingen aan uw Staten gedaan om actuele informatie aan te reiken over ontwikkelingen op het gebied van glastuinbouw en tov. Tijdens het woordvoerdersoverleg Landbouw d.d. 01-12-2017 is toegezegd de monitor die in 2018 rond glastuinbouw gemaakt wordt aan PS toe te zenden. In de vergadering van PS d.d. 15-12-2017 is toegezegd een notitie voor Provinciale Staten op te stellen over toekomstige kaderstelling glastuinbouw. Op 9 november 2018 is in de vergadering van PS aangegeven om nog in 2018 informatie aan te reiken m.b.t. toekomstig beleid ten aanzien van glastuinbouw en tov. Op 21 december jl. is

¹ ondersteunende voorziening die een onderdeel is van de bedrijfsvoering van een (vollegroonds)teeltbedrijf (voor voorbeelden zie bijlage 2)

een verzoek tot het houden van een informatieve themabijeenkomst over dit onderwerp aan uw Procedurevergadering aangeboden. De Procedurevergadering heeft dit verzoek niet gehonoreerd, maar aangegeven via een Statenmededeling over dit onderwerp geïnformeerd te willen worden. Met deze Statenmededeling wordt aan alle hierboven genoemde toezeggingen en de wens van de Procedurevergadering voldaan.

Datum

19 maart 2019

Documentnummer

GS: 4488919

PS: 4496209

Bevoegdheid

Het past in de bevoegdheid van GS om een dergelijke inventarisatie en discussienotitie op te stellen en aan uw Staten aan te bieden.

Kernboodschap***Uit de Glastuinbouwinventarisatie 2017 komen de volgende hoofdpunten naar voren:***

- 1. Het areaal kassen is slechts licht toegenomen in de jaren 2013-2017.*

Tabel 1. Ontwikkeling glasareaal totaal en in concentratiegebieden

Bron: Glastuinbouwinventarisatie 2017

Oppervlakte (ha)		
Jaar	2013	2017
<i>Totaal</i>	1558	1620
<i>Concentratiegebieden</i>	924	966
% in concentratiegebied	58,2	59,6

In de Structuurvisie 2010, partiele herziening 2014, is ten aanzien van glastuinbouw de volgende passage opgenomen:

Om ontwikkelingsmogelijkheden aan de glastuinbouwsector te bieden streeft de provincie naar een groei van het areaal glastuinbouw in 2020 tot circa 1800 hectare (exclusief ondersteunend glas²), onder andere door de ingebruikname van de projectvestigingsgebieden bij Deurne en Dinteloord. In 2015 is het streven er op gericht dat 75 % van het totaal areaal glas in een concentratiegebied voor glastuinbouw is gevestigd. De provincie monitoort 2-jaarlijks de toename van het glasareaal om een ongecontroleerde groei te voorkomen.

Door omstandigheden is het tijdsinterval van monitoring nu langer geweest. Daarbij dient nog opgemerkt te worden dat bij de 1620 ha kassen in 2017 het zgn. ondersteunend glas inbegrepen is. Geconcludeerd kan worden dat de geboden ontwikkelingsruimte tot 1800 ha glas in 2020 niet benut zal worden.

² Een kas bij een teeltbedrijf dat ook buitenteelt in of uit de grond heeft. Voor ondersteunend glas is er minder uitbreiding mogelijk dan voor kassen op een bouwvlak met een glastuinbouwbestemming.

2. Het percentage van het areaal in concentratiegebieden is licht gestegen.

Het areaal in de daarvoor aangewezen concentratiegebieden is met 1,4 % toegenomen tot 59,6 %. Het landelijke- en provinciale concentratiebeleid voor glastuinbouw is in de jaren 90 van de vorige eeuw tot stand gekomen. Argumenten daarvoor lagen zowel op ruimtelijk als op bedrijfsniveau. Door concentratie kan de ruimtelijke impact van kassen beperkt worden en landschappelijke kwaliteit kan op gebiedsniveau ook beter bewaakt en gerealiseerd worden. Op bedrijfsniveau kunnen door clustering voordelen ontstaan op het gebied van water- en energievoorziening, alsmede op het gebied van een betere infrastructuur. Door samenwerking in clusters kunnen verkeersbewegingen worden beperkt en kunnen schaalvoordelen benut worden om tot lagere kosten te komen.

Onder sterke regie van de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM) zijn op het AFC-Nieuw Prinsenland met name op het gebied van watervoorziening en waterzuivering collectieve duurzame oplossingen tot stand gekomen.

Uit de discussienotitie Glastuinbouw en teeltondersteunende voorzieningen komen de volgende trends en ontwikkelingen naar voren:

3. Schaalvergroting in glasgroenteteelt en aardbeienteelt onder glas.

Er zijn steeds minder bedrijven en glasopstanden, maar het totale glas areaal neemt geleidelijk toe. Bedrijven worden groter en er is daarnaast een toename van bedrijven met meerdere locaties.

4. Toenemende behoefte aan tov bij aardbeien- en boomteelt.

Er is vanwege o.a. marktvraag en arbeidsomstandigheden sprake van verdergaande wens tot conditionering van de teelt. Dit is aanleiding voor de behoefte tot uitbreiding van tov.

5. Verduurzaming energievoorziening in glasgroenteteelt.

De glastuinbouwsector zal op termijn geen fossiele energie meer kunnen gebruiken. De aandacht voor verduurzaming van de energievoorziening komt ook in Brabant goed op gang.

6. Aandacht voor watervoorziening, waterkwaliteit en waterberging bij alle teelten mede in relatie tot klimaatopgaven.

Tuinbouw is voor gewasgroei afhankelijk van kwalitatief goed gietwater. Kassen en bepaalde vormen van tov voorzieningen beperken de mogelijkheid voor waterberging. Mede met het oog op extremere weersomstandigheden (nat-droog) vraagt dit onderwerp de komende tijd meer aandacht.

Datum

19 maart 2019

Documentnummer

GS: 4488919

PS: 4496209

7. Personeelsbehoefte, aandacht voor huisvesting van werknemers en robotisering bij alle teelten.

De diverse tuinbouwsectoren vullen hun arbeidsbehoefte voor een belangrijk deel in met arbeidsmigranten. Zowel op het gebied van laaggeschoold als hoger geschoold personeel is sprake van krapte op de arbeidsmarkt. De inzet van arbeidsmigranten brengt het vraagstuk van huisvesting met zich mee. Anderzijds vinden diverse innovatieontwikkelingen plaats om met name oogstwerkzaamheden uit te laten voeren door robots.

Het huidige beleidskader voor glastuinbouw en tov is vooral gebaseerd op ruimtelijke overwegingen. Vraagstukken als de energietransitie en de klimaatopgave speelden daarbij nog geen rol. Het in beeld brengen van de trends en ontwikkelingen in de relevante sectoren leidt daarom tot de vraag of het huidige beleid nog passend is en of dergelijke nieuwe aspecten/opgaven een rol moeten gaan spelen bij het ontwikkelen van toekomstig beleid. De recente totstandkoming van de Omgevingsvisie biedt een aanknopingspunt om dit vraagstuk nader onder de loep te nemen.

Omgevingsvisie

8. Toekomstig beleid en visie voor glastuinbouw en tov landt in de uitwerking van de Omgevingsvisie.

Glastuinbouw en tov raken aan drie van de vier hoofdoggaven uit de Omgevingsvisie, namelijk:

- Werken aan de Brabantse energietransitie;
- Werken aan een klimaatproof Brabant;
- Werken aan een concurrerende, duurzame economie.

De Omgevingsvisie bevat geen sectorale beleidsdoelen.

De concrete doelen voor glastuinbouw/tov staan nu nog in de bestaande plannen van de provincie (m.n. Structuurvisie RO, VR). Na de vaststelling van de Omgevingsvisie wordt dit sectorale beleid afgestemd op de weg die deze visie inslaat. Dit betekent dat 'diep, rond en breed kijken' centraal blijft staan, ook bij de totstandkoming van een mogelijk programma. De richting die vanuit de kernwaarden wordt meegegeven, speelt hierbij een belangrijke rol: niet alleen beschermen maar juist bezien hoe functies samengaan en hoe ze elkaar versterken. Dit gebeurt door beleid en maatregelen uit te werken in programma's en ook door waarden te beschermen via de op te stellen omgevingsverordening.

In de Omgevingsvisie is ook aangegeven dat een nieuwe manier van samenwerking bij kan dragen aan een succesvolle aanpak van de 4 hoofdoggaven. De primaire verantwoordelijkheid voor het maken van keuzes over de inrichting van de fysieke leefomgeving ligt bij gemeenten. De provincie wil gemeenten volop ruimte bieden om hierin hun verantwoordelijkheid te nemen. Voor het vraagstuk glastuinbouw/tov zou dit kunnen betekenen om hier

Datum

19 maart 2019

Documentnummer

GS: 4488919

PS: 4496209

vanuit de provincie (al dan niet met een provinciaal beleidskader) op regionaal niveau met gemeenten over in gesprek te gaan en gezamenlijk te komen tot integrale beleidskeuzes.

Datum

19 maart 2019

Documentnummer

GS: 4488919

PS: 4496209

Consequenties

Het beleid voor glastuinbouw en tov is al sinds 2014 ongewijzigd. De ontwikkelingen binnen de sectoren, nieuwe opgaven en de vaststelling van de Omgevingsvisie geven voldoende aanleiding om het beleid uit 2014 weer eens tegen het licht te houden. Het is wenselijk om dit in samenspraak met alle relevante stakeholders op te pakken. Zowel overheden, bedrijfsleven als ngo's.

Europese en internationale zaken

Deze aspecten spelen geen rol.

Communicatie

Diverse stakeholders zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van de discussienotitie. Toegezegd is om na publicatie van deze Statenmededeling (incl. bijlagen) deze stakeholders nogmaals actief van deze informatie te voorzien.

Vervolg

Verdere dialoog met belanghebbenden past bij een eventuele vervolgfase.

Bijlagen

1. Glastuinbouwinventarisatie 2017
2. Discussienotitie
3. Bijlage 1 bij de discussienotitie – Kaart Verordening ruimte
4. Bijlage 2 bij de discussienotitie – Teeltondersteunende voorzieningen
5. Bijlage 3 bij de discussienotitie – Lijst van geconsulteerde partijen

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer A.F. Meulepas ameulepas@brabant.nl 073-6812787

Opdrachtnemer: de heer G.C.J. Beentjes gbeentjes@brabant.nl 073-6808773